

Factsheet voor gemeenten

Onrust Noord-Marokko en de invloed op Marokkaans-Nederlandse gemeenschap

De afgelopen tijd is in de Nederlandse en internationale media de nodige aandacht geweest voor de protesten in het Noorden van Marokko. Ook in Nederland wordt er solidariteit met de inwoners van het Rif betuigd. Deze factsheet is een beknopt overzicht van relevante ontwikkelingen en belicht sentimenten die mogelijk spelen in de Marokkaans-Nederlandse gemeenschap in uw gemeente.

Wat is er aan de hand?¹

In oktober 2016 braken protesten uit naar aanleiding van de dood van visverkoper Mohcine Fikri in de stad Al Hoceima in Noord-Marokko. De man werd gedood in een vuilniswagen toen hij zijn in beslag genomen koopwaar probeerde terug te halen. Het Marokkaanse regime kon de protestbeweging indammen door enkele verantwoordelijken voor de dood van Mohcine Fikri te arresteren. Hierna is de bevolking ontevreden gebleven over de rechtsgang van de verantwoordelijken voor Fikri's dood.

De lokale bevolking verwijt de landelijke overheid jarenlange achterstelling en verwaarlozing op het gebied van werkgelegenheid, gezondheidszorg en infrastructuur. Nasser Zafzafi is daarbij het gezicht geworden van de protestbeweging in de Rif. Het Rif-gebied ligt in het noorden van Marokko. Zafzafi was de man (leider) achter de protesten in Al Hoceima. Hij is bekend bij Marokkanen in Nederland en inmiddels aangehouden.

Hij heeft zich zowel lokaal als op social media ingezet voor de eisen die de bevolking van het Rif-gebied stelt aan de Marokkaanse overheid, waaronder betere en toegankelijke gezondheidszorg, werkgelegenheid in de strijd tegen de hoge werkloosheid onder jongeren, een einde aan corruptiepraktijken en demilitarisatie van de regio Al Hoceima.

Ook in Nederland steun voor Noord-Marokko

Ca. 85% van de Marokkaanse-Nederlanders (370.000 in totaal) kent zijn oorsprong in het Rif-gebied. In Europa, waaronder in Nederland², zijn uit solidariteit diverse initiatieven opgezet om de beweging in het Rif-gebied te steunen. Dit zijn onder andere:

- Het comité van de martelaar Mohsin Fikri;
- Comité Mohsin Fikri Nederland;
- Rif Alert;
- De Marokkaanse vrouwenvereniging Nederland (landelijk actief).

In de afgelopen maanden is verschillende keren gedemonstreerd in Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Amsterdam met een opkomst variërend van tientallen tot ruim duizend demonstranten. Deze demonstraties zijn vreedzaam verlopen.

Verschillende perspectieven

Er wordt verschillend gedacht over de protestbewegingen in Marokko en Nederland. In het algemeen geldt dat het merendeel van de Marokkaans-Nederlandse gemeenschap de koning van Marokko steunt. Een grote groep Marokkaanse-Nederlanders maakt zich zorgen over de gevolgen van het zaaien van verdeeldheid. Zij zien de Marokkaanse koning (als politiek leider, leider van de strijdkrachten, en als religieus leider) als de persoon die het land kan blijven verenigen. Desondanks kunnen velen ook begrip opbrengen voor de situatie in het Rif en de demonstranten.

¹ De bijlage bevat meer achtergrondinformatie over de relatie tussen Noord-Marokko (Rif) en het centrale gezag.

² Andere landen zijn o.a. België, Noorwegen, Spanje, Frankrijk en Duitsland.

Naast bovengenoemde initiatieven die solidariteit betuigen met het Rif-gebied, bestaat er in Nederland een kleine beweging van Riffijnen die strijdt voor onafhankelijkheid van het Rif. Ook bestaat er een groep die meer de nadruk legt op de Riffijnse cultuur en identiteit. Daarbinnen is er ook een kleine groep die kritisch is ten opzichte van de religieuze en islamitische identiteit en die dat beschouwt als onderdeel van de Marokkaanse onderdrukking van het Rif.

Spanningen in Nederland

In sommige media wordt geduid dat onderlinge spanningen in Nederland zouden oplopen³, hoewel daarvoor op dit moment geen concrete signalen zijn. Dit kan evenwel snel veranderen, dus alertheid is geboden. Zo kunnen de recente diplomatieke ontwikkelingen tussen Marokko en Nederland⁴, evenals de ontwikkelingen in Marokko en de reactie van Marokko en de Marokkaanse koning op de kwestie, van invloed zijn op de sentimenten en onderlinge verhoudingen.

Op 29 juni jl. hebben diverse partijen uit het Marokkaans-Nederlandse middenveld, op initiatief van het Ministerie van Sociale Zaken en het Ministerie van Buitenlandse Zaken, een overleg bijgewoond. Doel van deze bijeenkomst was om vanuit de Marokkaans-Nederlandse gemeenschap te horen hoe zij de weerslag van de situatie in Marokko op Nederland ervaren. Tevens was het doel van het gesprek in gezamenlijkheid een bijdrage te blijven leveren aan de rust en stabiliteit in Nederland.

Invloed Marokkaanse overheid in Nederland

Er gaan aanhoudende geruchten rond dat er sprake is van invloed van de Marokkaanse overheid op Marokkaanse-Nederlanders. Zo zou Marokko via de ambassade berichten doen uitgaan die de demonstraties veroordelen en die oproepen tot eenheid. Bewijzen voor deze geruchten zijn er voornamelijk niet. Deze geruchten zijn wel van invloed op het gevoel van onveiligheid bij de Marokkaanse-Nederlanders. Het is goed om hier rekening mee te houden in de contacten met de gemeenschap.

Ontwikkelingen de komende periode

In Nederland en Europa staan de komende periode verschillende demonstraties aangekondigd om de druk op de Marokkaanse overheid te houden om de arrestanten vrij te laten en de andere eisen t.a.v. het Rif in te willigen.

- Op 20 juli 2017⁵ is in Marokko een landelijk protest aangekondigd; Marokkaanse Europeanen, op vakantie in de regio of daarbuiten, worden via social media opgeroepen zich massaal bij dit protest aan te sluiten.
- Veilig op vakantie: er leven zorgen over of het veilig is om naar Marokko op vakantie te gaan deze zomer, en hoe de Marokkaanse overheid zich zal opstellen ten aanzien van Marokkaanse-Nederlanders die in Nederland hun solidariteit met het Rif betuigen of hebben betuigd. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft het reisadvies beperkt aangepast en aangegeven dat in Marokko demonstraties kunnen voorkomen, vooral in het gebied rond Al Hoceima in het noordoosten. Reizigers wordt geadviseerd hier rekening mee te houden en bereikbaar te blijven in crisissituaties.
- Ter informatie is voor vakantiegangers naar Marokko een infobulletin opgesteld. Dit infobulletin is op de volgende website te vinden: <https://www.socialestabiliteit.nl/>

Wat kunt u doen?

Er zijn op dit moment geen concrete signalen dat onderlinge spanningen zullen oplopen. Afhankelijk van onder andere de ontwikkelingen in Marokko, kan dit veranderen. In uw contacten met de Marokkaans-Nederlandse gemeenschap in uw gemeente, kunt u nagaan op welke wijze de ontwikkeling speelt bij hen zodat u vroegtijdig in beeld heeft welke sentimenten er leven, en of dit mogelijk tot spanningen kan leiden. De informatie in deze factsheet kan ook relevant zijn voor ketenpartners in uw gemeente (denk daarbij aan bijvoorbeeld wijkagenten, jongerenwerkers en scholen). U kunt deze informatie met hen delen.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de Expertise-unit Sociale Stabiliteit, ess@minszw.nl en 070-333 45 55

³ Zie o.a. <http://www.republiekallochtonie.nl/rmmn-reageert-op-verklaring-van-rif-alert-met-polarisatie-en-populisme-bereiken-we-niks>.

<http://www.republiekallochtonie.nl/rif-alert-waarschuwt-marokkaanse-nederlanders-en-publiceert-stand-van-zaken-hirak>.

⁴ <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/06/24/marokko-roept-ambassadeur-terug-uit-den-haag-a1564418>.

⁵ Deze datum verwijst naar de slag om Annual, een belangrijke slag in de Rif oorlog in 1921.

Bijlage

Achtergrondinformatie

Noord-Marokko (het Rif-gebied) en het centrale gezag

De verhoudingen tussen Noord-Marokko (het Rif-gebied) en het centrale gezag in Rabat, zijn gespannen sinds Abdelkrim el Khattabi in de jaren '20 de Riffijnse opstand organiseerde tegen de buitenlandse aanwezigheid (Frankrijk en Spanje). Deze opstand werd met veel geweld neergeslagen. Dit heeft ook na de onafhankelijkheid van Marokko in 1956 gezorgd voor een gespannen relatie tussen het Marokkaanse centrale gezag en Noord-Marokko (Rif). De spanningen hebben in de afgelopen decennia geleid tot een aantal hevige confrontaties, waarvan de opstanden van 1958 en 1984 het bloedigst waren. In 1958 stuurde het centrale gezag het Marokkaanse leger op het Rif-gebied af, als antwoord op de opstandelingen die werk en vrijheid eisten. Sinds deze bloedige opstand in 1958, staat het Rif-gebied tot de dag van vandaag onder militaire controle. De Riffijnen zien deze belegering als wraak op het revolutionaire gedachtegoed van hun icoon Abdelkrim el Khattabi die tot zijn dood kritisch was op het beleid van het Marokkaanse koningshuis en de elite.

De huidige koning Mohammed VI heeft diverse hervormingen aangekondigd en bijvoorbeeld Tamazight als officiële taal erkend. Desondanks leeft het gevoel van onderdrukking, verwaarlozing en vernedering nog steeds bij een groot deel van de mensen in het Rif-gebied (dit in tegenstelling tot meer economische en infrastructurele vooruitgang in andere delen van het land).

De huidige protestbeweging

De beweging achter Zafafi lijkt een breed netwerk te zijn, niet hiërarchisch, met veel online en internationale aanhang. Op de achtergrond fungeert de Riffijnse elite als adviseur van de beweging. Het lukt de beweging om gewelddoos te opereren en zich niet te laten framen als onafhankelijkheidsbeweging. De regering verwijt de protestbeweging wél uit te zijn op separatisme en benadrukt de "nationale" eenheid van Marokko onder andere via de religie. De afgelopen periode is gebleken dat de eisen van de inwoners van het Rif bredere steun genieten in de rest van Marokko (getuige de demonstraties in onder andere Casablanca, Rabat, Tetouan, Tanger en Nador).

Bevolking van Marokko

Marokko heeft verschillende bevolkingsgroepen met verschillende talen. Officieel heeft Marokko twee talen: Marokkaans-Arabisch en het Tamaizght (Berbers). Tot de 7e eeuw woonden er in Marokko voornamelijk Berbers. Vandaag de dag heeft Marokko een gemengde bevolking. De Arabieren zijn vooral geconcentreerd in de grote steden. De Amazigh (Berbers) wonen vooral op het platteland. De overheersende godsdienst is de islam, maar het land telt ook een klein percentage christenen en joden.

Tamazight

Het 'Berbers', ook wel de Tamazight genoemd is de oorspronkelijke taal van Marokko en ook nu nog de moedertaal van een groot deel van de Marokkaanse bevolking. De taal kent drie grote dialecten: het Tarifit (Noord-Marokko), Tamazight door midden-Atlasberbers en het Tachelhit (Hoge Atlas en het zuidoosten) van Marokko. De term Tamazight wordt in toenemende mate gebruikt als overkoepelende term voor de verschillende varianten. Overigens is elke taal weer verdeeld in een groot aantal dialecten die sterk van elkaar kunnen verschillen.

Marokkaanse-Nederlanders

Nederland telt meer dan 370.000 Marokkaanse-Nederlanders. Ongeveer 85% daarvan komt uit de Rif en noemt zichzelf Riffijn of Amazigh (Berber). Op het gebied van individuele vrijheden en zelfbeschikking binnen de Marokkaanse gemeenschap in Nederland is sprake van een groeiende opleving van de bewustwording van de Amazigh cultuur en identiteit, aangevoerd door prominente Nederlands / Marokkaanse schrijvers, kunstenaars, voetballers, columnisten en politici.

Marokkaanse-Nederlanders wonen in Nederland grotendeels in de volgende steden: Almere, Alphen a/d Rijn Amersfoort, Amsterdam, Arnhem Breda Culemborg, Den Bosch, Den Haag, Ede, Eindhoven, Gorinchem, Gouda, Haarlem, Helmond, Hilversum, Leiden, Lelystad, Maassluis, Maastricht, Nijmegen, Oosterhout, Roosendaal, Rotterdam, Schiedam, Tilburg, Utrecht, Veenendaal, Venlo, Zeist, Zoetermeer.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Expertise-unit Sociale Stabiliteit
Postbus 90801 | 2509 LV Den Haag

© Ministerie van SZW | Juli 2017
103934